

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВІДКРИТИХ ПРОСТОРІВ ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Гончарова М.В., студ. гр. ДАС-606м(п)

Науковий керівник – Тюрікова О.М., к.пед.н., доцент (кафедра Дизайну архітектурного середовища, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. Сучасне освітнє середовище будується на різноманітності типології просторів, що неможливо без унікальності прийнятих архітектурних рішень та естетики сучасності. Ландшафтна організація такого простору повинна наповнювати закінчений образ певними художніми та функціональними принципами.

Класифікація за функцією. Весь простір території освітнього комплексу можна поділити за класифікацією на функціональні зони:

- *Транзитна:*

Доріжки – один із найважливіших елементів організації простору. Головна мета доріжок – організація руху дітей на території школи, покращення функціонального зв'язку елементів забудови та безпечне проходження території за певними логічними ланцюгами. Крім лише практичного застосування, вони можуть використовуватись як поділ ділянки або ж можуть бути декоративною деталлю. Як з естетичної точки зору, так і з правил безпеки – головна площадка для проведення урочистостей облаштована, зазвичай, тротуарною плиткою. Самі ж тротуари – мощення, вони також є важливим елементом для організації ландшафтного проекту території навчально – виховного комплексу.

- *Рекреаційна:*

а) тихого відпочинку;

Для спокійного відпочинку дітей на території освітніх комплексів влаштовують озеленені паркові ділянки з організацією на них логічного ланцюга місць для сидіння, розмірковування, читання, говоріння. Такі місця можуть облаштовуватись водоймами, але з забезпеченням потрібного рівня безпеки. Також для тихого відпочинку може підійти амфітеатр, у якому під час занять можна проводити специфічні уроки на свіжому повітрі та вистави у святкові дні.

б) активного відпочинку;

Кожній дитині, а тим паче під час занять у школі, потрібно робити перерву з ефективним розвантаженням емоцій та противагою тривалому сидінню за партою. Для таких завдань потрібні рекреаційні зони з майданчиками для активних ігор. Це можуть бути як облаштовані дитячі майданчики з ігровим обладнанням, так і вільні пусті, просторі площадки для ігор, де ніхто не буде заважати бігати.

- *Спортивна:*

Зона, де діють правила активності, здоров'я та швидкого руху. До спортивної зони відносяться стадіон, бігові доріжки, площадки для гри у теніс, волейбол, футбол, турніки, трибуни для спостерігачів та сам спортивний корпус, чи частина будівлі із критим спортзалом, басейном, тренажерним залом, тощо. Ця зона чимось схожа з рекреаційною для активного відпочинку, але з більш організованим педагогічним підходом. Останні дві перераховані зони можуть знаходитись поруч та доповнювати одна одну. Проте найчастіше в них різний час застосування, так рекреаційна для перерви, а спортивна для часу занять.

- *Зона юних натуралістів:*

Зона юних натуралістів існує для ознайомлення дітей з природою та привчання їх до фізичної праці. Адже природа потребує людської підтримки, а людині потрібна природа. Так діти навчаються спостерігаючи та працюючи у теплицях, клумбах, садках, зоокутках.

- *Господарська зона:*

Існує для обслуговування будівлі освітнього комплексу. Ця зона має бути закрита для дітей, та відкрита для автомобілів, які завозитимуть продукти, обладнання тощо.

Класифікація за використанням простору. Базуючись на принципі визначення відкритого простору міста та науковій літературі, можна виділити декілька класифікацій відкритих просторів міста. У роботі взяті для аналізу класифікації відкритих просторів Адамчевської-Вейхерт та Корреа. Визначимо наступну класифікацію простору шкільного двору:

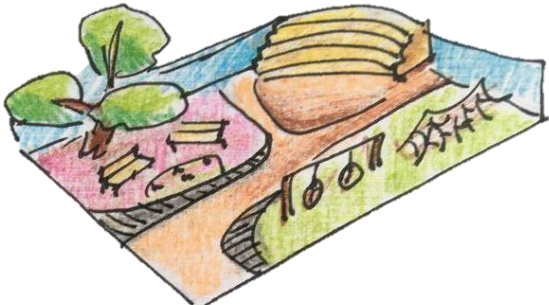

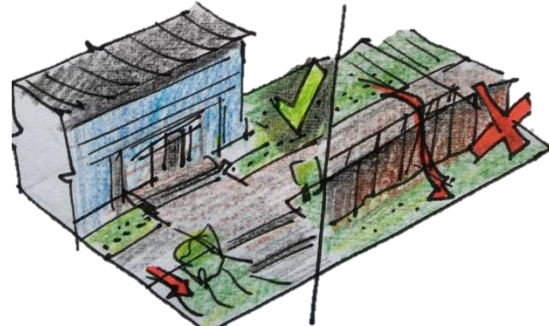
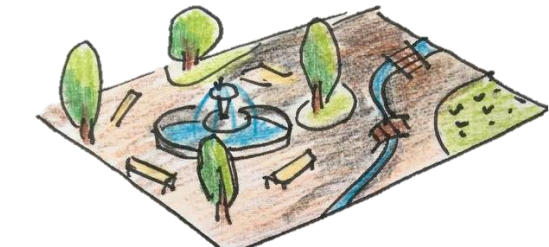
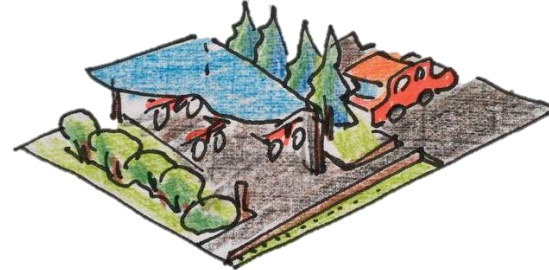

- 1) інтимний простір (для кожного учня окремо, щоб залишитись наодинці з думками);
- 2) простір для класу (на прикладі класної кімнати, тільки на відкритому повітрі);
- 3) простір для групи учнів (декілька класів для спільного навчання, гри, чи група відповідна певній віковій категорії);
- 4) напівгромадський простір (для загального користування учнів, вчителів всіх вікових груп та інтересів)
- 5) суспільний простір (використовується населенням міста, або підконтрольною його частиною, як батьки чи жителі кварталу для входу на стадіон).

Виходячи з класифікації та зонування ділянки освітнього комплексу виділимо основні принципи її ландшафтної організації:

Таблиця 1

Принципи ландшафтної організації ділянки освітнього комплексу

<p>- Використання різнобарвного озеленення: дерева хвойні та листові, квіти багаторічні та однорічні;</p>	
<p>- заборона вирощування на території школи отруйних та алергенних рослин, з отруйними плодами;</p>	
<p>- освітлення території школи;</p>	

<p>- поділення на зони за використанням та активністю;</p>	
<p>- установка обладнання згідно з віковою категорією дітей на території;</p>	
<p>- вирівнювання рельєфу ділянки та усунення небезпечних схилів та крутень;</p>	
<p>- влаштування водойм (не обов'язково) лише з підтримкою усіх правил безпеки;</p>	
<p>- влаштування відокремлених стоянок для автомобілів батьків та стоянок велосипедів учнів;</p>	
<p>- благоустрій прилеглої до шкільної ділянки території.</p>	

Принципи композиційної побудови. Розробляючи ландшафтний дизайн відкритого простору освітнього комплексу ключовими складовими є:

- *Видові точки.* Для навчально-виховного комплексу найчастіше такими точками є точки переходу з одного просторового середовища до іншого. У осіб, які проходять через таку фіксовану точку зберігається у пам'яті певна картина орієнтації у просторі. Під кінець шляху весь калейдоскоп нових кадрів обов'язково повинен скластися у картину простору з логічною постановкою кадрів.

- *Просторові панорами* представляють собою узагальнене, цілісне уявлення про сукупність елементів, що формують образ. Загальна композиція середовища, співвідношення мас, силует забудови – все це сприймається глядачем, спостерігаючи панораму. Так для виділення забудови, споруди чи будинку, просторову панораму використовуються як інструмент для бачення картини в цілому. Головні принципи виділення об'єкта у панорамі:

- а) різкий контраст із сусідніми об'єктами за рахунок розміщення або висоти;
- б) об'єкт видно з безлічі напрямків.

За таким принципом на ділянці освітнього комплексу виділяється будівля закладу освіти.

- *Маршрути руху* по території завжди мають індивідуальний характер та прокладаються індивідуально для кожного об'єкта будівництва залежно від функції, композиції, видових точок. У освітньому комплексі всі маршрути руху повинні бути чіткими, зрозумілими та короткими, також не перетинатися де це не потрібно.

Висновки та результати. Ландшафтний дизайн займається проектуванням відкритого простору, та являє собою важливою частиною проекту, яка організовує садові, паркові зони, водойми, розташування видових точок, рух людей та задає функціональність.

Для навчально-виховного комплексу навколишнє середовище виконує дуже багато функцій, від рекреаційної до навчальної, тому необхідна продумана та специфічна організація простору. Базуючись на дослідженнях відомих архітекторів ми змогли виділити певні принципи класифікації та організації простору дитячого закладу освіти.

Література:

1. Тюрікова О.М. Культурологічні основи підготовки студентів до професійної діяльності архітектора-дизайнера. Проблемы теории и истории архитектуры Украины : сб. науч.тр. – Одесса, 2010. - № 10. – С. 81-88.
2. Лютомский Н.В. Когнитивна архітектура закладів освіти на прикладі міжнародної гімназії Сколково // Architecture and Modern Information Technologies.– 2018. – No3(44). – С. 147-166
3. Дмитриева В.Г. Метод Марии Монтессори. – М.: Эксмо. – 2016. – 224 с.
4. Эдвардс К., Гандини Л., Сотня мов дітей: Реджіо Емілія досвід трансформації, 3-є видання – США: Praeger, 2011. – 411 с.
5. Тітов О.Л. Організація архітектурного середовища та поведінка людини. Дис. канд. архітектури. – Екатеринбург, 2004. – 121с.